

werkt radicaal-herstellend op het menschelijk organisme via het autonome, sympathische zenuwstelsel, dat vele belangrijke levensfuncties reguleert en beheerscht. Wanneer een geneesmiddel wordt gebruikt ter bestrijding van ziekten van organen, wier functies in meerdere of mindere mate door het sympathische stelsel worden gereguleerd, dan is de uitwerking geheel afhankelijk van het vertrouwen, dat de patiënt in dat geneesmiddel stelt en van de suggestie, die er van dat middel en van den behandelenden geneesheer op den patiënt uitgaat. Waarom zou dat middel niet evengoed van psychischen als van physisch-chemischen aard kunnen zijn?

De voortschrijdende wetenschap heeft het supra-natureele wondergeloof inderdaad zeer sterk ondermijnd. Van christelijk standpunt kan men hiervoor slechts dankbaar zijn, omdat dit wondergeloof geenszins schriftuurlijk is. Schriftuurlijk is alleen het geloof in de centraal gewerkte wonderen van schepping, voorzienigheid en herschepping en deze wonderen zijn feiten waarvan de wetenschap heeft uit te gaan, die zij nimmer kan weerleggen. Wanneer echter, zooals helaas ook vaak in christelijken kring geschiedt, de man van wetenschap uitgaat van abstracties als „natuurlijke krachten en vermogens” en deze als „tweede oorzaken” op zichzelf stelt, los van den wortel aller dingen en de genezingen door middel van deze oorzaken buiten het eigenlijke wonder sluit, dat gereserveerd blijft voor de gevallen waarin een „bovennatuurlijk ingrijpen” moet worden aangenomen, ja dan kan men van de voortschrijdende wetenschap slechts het ergste voor zijn geloof duchten.

Het vertrouwen, dat geschonken wordt aan de geneesmiddelen, komt telkens weer bedrogen uit. Deze middelen hebben op zichzelf slechts een zeer beperkte werking; zonder geloof in het wonder der herschepping als een centraal werkende kracht-tot-herstel, brengen zij geen genezing tot stand. Zeer velen nu schrijven wondermacht toe aan het geneesmiddel waarin zij blindelings gelooven of aan den behandelenden geneesheer, in wien zij een blind vertrouwen stellen. Ook hier is geloof aanwezig, maar een afgodisch geloof, dat het geschapene vereert in plaats van den Schepper en Herschepper. Dat zulk een geloof intusschen tot genezingen kan leiden, valt niet te ontkennen.

De heer Hendriks huldigt een andere opvatting omtrent den „tijd” der schepping dan de inleider. Deze sluit zich aan bij Augustinus: de schepping is niet gebonden aan den tijd en gaat principieel boven deze uit. Het „in den beginne” is inderdaad het absolute begin van den tijd, doch het is niet zelf een bepaald tijdsmoment, maar het omvat den geheelen tijdsduur en de geheele tijdsorde van den geschapen kosmos. Het is het scheppende Woord, waarop ons geloofs-oog in het scheppingsverhaal wordt gericht. De Schrift kan de scheppende actie van dit Woord slechts mededeelen in den vorm van een gebeuren, dat zich afspeelt in een zeker tijdsverloop. De